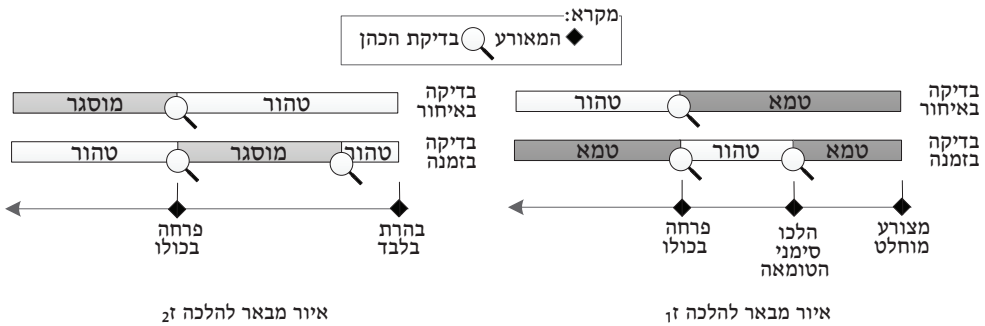

הרי זה טמא וְצָרִיף הַסֵּגֶר – מפני שבא בתחילה כשכבר היה כולו לבן (לעיל ב).

לכהן עד שפָּרְחָה בְּכֹלֹ – הרי זה טמא, וְצָרִיף הַסֵּגֶר; וְאֵלֹי קָדָם וְהִרְאָה לְכַהֵן, וְהִסְגִּירוּ קֹדָם שִׁיֶּהֱפֶה, וְנִהְפֶּה מִתּוֹךְ הַסֵּגֶר – הִיָּה טְהוֹר, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ (שם).

הקדמה: לפסוקים הדנים בנתק ולביאורם ראה בהקדמה להלכות אלו.

פרק שמיני

3

נתקים – נגעי הראש והזקן

הגדרת הנתק והיטמאות בו

א הוא שיפל השער שבהן מעקרו וכו' – הנתק הוא נשירת שיער. ואם צמח שיער צהוב במקום הנשירה, או שהנשירה התרחבה, הרי הוא מצורע מוחלט (פה"מ נגעים יג). פגרים המרבע – ראה לעיל ביאור א.ז. מראהו עמק – שנראה מחמת בהירותו כאילו הוא שקוע (לעיל א.ו). מה מראה עמק בידי שמים וכו' – הנגע צריך להיות דומה לנגע שנשתנה מראהו, כלומר שינשור שערו מאיליו, לא שייתלש בידי אדם.

א נגעי הראש והזקן – הוא שיפל השער שבהן מעקרו וישאר מקום השער פנוי, וזה הוא הנקרא 'נתק'. ואין נתק פחות מפגרים המרבע, בין שהיה מראהו עמק בין שלא היה עמק; ולא נאמר "עמק" בנתקין (ויקרא יג, לד) אלא לומר לה: מה מראה עמק בידי שמים, אף נתק המטמא בידי שמים, להוציא שנתקו אדם, שהוא טהור. והאשה והסרים שהעלה זקנם שער – הרי זה מטמא בנתקים.

והאשה והסרים – שבדרך כלל אין להם שערות במקום הזקן. להגדרת סרים ראה לעיל ביאור.

הנתק

ב הנתקים מטמאין בשני סימנים, בשער צהוב דק ובפשיון, ויש בהן הסגר שני שבועות. וכל זה מפּרֵש בתורה.

ב בשער צהוב – אם גדל שיער צהוב במקום הנתק. דק – קצר (להלן ד). ובפשיון – התפשטות הנשירה (פה"מ נגעים יא). **ב** ולא יגלח הנתק – שישאיר שיעור שתי שערות סביב הנתק כדי שיהיה הפשיון ניכר (להלן הלכה ג).

ב כיצד? מי שנולד לו נתק בראשו או בזקנו: אם היה בו שתי שערות צהבין דקין או יתר, ואין שם בנתק שער שחר כָּלֵל – יחליט; לא היה בו שער, לא שחר ולא צהב – יסגיר שבוע אָחַד, ובשבועי רואהו: אם נולד בו שער צהב דק או שפשה הנתק – יחליט; נולד בו שתי שערות שחרות – יפטר אותו; לא פשה ולא נולד בו שער שחר ולא שער צהב – יגלח סביבות הנתק ולא יגלח הנתק, ויסגיר שבוע שני.

ב וחוזר ורואהו בסוף שבוע שני: אם פשה הנתק או נולד בו שער צהב דק – יחליט; לא נולד בו כלום – יפטר, שאין

בַּנְתֵּקִין הַסֵּגֵר יִתֵּר עַל שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת. וְאִם לְאַחַר שְׁפִטְרוֹ נוֹלַד
בו שֶׁעַר צָהָב או פֶּשֶׁה – יִחְלִיט.

ג כִּיצַד מְגַלְחִין אֶת הַנְּתֵק – כִּיצַד מְגַלְחִים סָבִיב הַנֶּתֶק, כַּאֲמוֹר לַעֲלִיל 2ב (פּה"מ נגעים י,ה). וּמַנִּיחַ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת וְכו' – מְנִיחַ רוּחַב שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת סָבִיב הַנֶּתֶק בְּלֹא גִילוּחַ. כָּכֵל אָדָם – אִף מִי שְׁאִינוּ כְּהֵן רֹשְׁאֵי לְגַלַּח. שְׁנַאֲמַר וְהִתְגַּלַּח – וְלֹא נֹאמַר: וְגִילַחוּ הַכְּהֵן. כָּכֵל דְּבָר – לֹא דוּקָא בְּעֵתֵךְ, אֲלֵא בְּכֹל דְּבַר הַמְשִׁיר אֶת הַשִּׁיעַר. וְאֶפְלוּ הֵיךְ נִזְיֵר – שֶׁאִסוּר לֹא לְגַלַּח אֶת שְׁעָרוֹ, שֶׁמִּצְוֹת הַגִּילוּחַ גּוֹבֵרֶת עַל אִסוּר הַגִּילוּחַ בְּנִזְיֵר בְּגַלְל גִּזְרַת הַכְּתוּב (כ"ס"מ).

ד "שֶׁעַר צָהָב" הָאֲמוֹר בַּתּוֹרָה (ש"ס יג, ל; יג, לב) הוּא שְׁיֵהִיָּה כְּתֻבָּת הַנְּתֵק. וְזֶה שְׁנַאֲמַר "דֶּק" (ש"ס יג, א) – הוּא שְׁיֵהִיָּה קָצֵר; אֲבָל אִם הֵיךְ אָרְף – אִף עַל פִּי שֶׁהוּא צָהָב כְּתֻבָּת הַנְּתֵק, אִינוּ סִימָן טְמֵאָה.

ה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת הַצָּהָבוֹת הַדְּקוֹת – סִימָן טְמֵאָה. בֵּין שְׁתֵּי זֹו בְּצַד זֹו בֵּין שְׁתֵּי מְרַחְקוֹת זֹו מִזֹּו, בֵּין שְׁתֵּי בְּאֲמֻצֵּעַ הַנְּתֵק בֵּין שְׁתֵּי בְּסוֹף הַנְּתֵק, בֵּין שְׁקָדָם הַנְּתֵק אֶת הַשֶּׁעַר הַצָּהָב בֵּין שְׁקָדָם הַשֶּׁעַר הַצָּהָב אֶת הַנְּתֵק – הֵרִי זֶה סִימָן טְמֵאָה; וְהוּא שְׁיֵהִיָּה נְטֻלוֹת בְּזוּג, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּשֶׁעַר הַלְּבָב (לַעֲלִיל ב,א).

שיער שחור הצומח והנשאר

ו₁ הַשֶּׁעַר הַשְּׁחוֹר הַמְּצִיל בְּנְתֵקִים – אֵינֶן פְּחוּת מִשְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת. וְאֵינֶן מְצִילוֹת עַד שְׁיֵהִיָּה אָרְכָן כְּדֵי לְכַף רֹאשׁוֹ לְעַקְרוֹ, בֵּין שְׁתֵּי זֹו בְּצַד זֹו בֵּין שְׁתֵּי מְפָזְרוֹת; וְהוּא שְׁיֵהִיָּה בְּאֲמֻצֵּעַ הַנְּתֵק, וְיִשְׁאַר מִן הַנְּתֵק פְּנוּי בֵּין הַשֶּׁעַר הַשְּׁחוֹר שֶׁבְּתוֹכוֹ וּבֵין הַשֶּׁעַר שֶׁחֻצָּה לוֹ כְּדֵי צְמִיחַת שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת. אֲבָל אִם נִשְׁאַרוּ הַשְּׁתֵּי שְׁעֵרוֹת הַשְּׁחוֹרוֹת בְּצַד הַנְּתֵק בְּסוֹפוֹ – אֵינֶן מְצִילוֹת.

ו₂ כִּיצַד מְצִילוֹת? שְׁאִם נִשְׁאַר בְּתוֹף הַנְּתֵק שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת שְׁחוֹרוֹת – אִף עַל פִּי שְׁנוֹלַד בְּנְתֵק שֶׁעַר צָהָב דֶּק או שְׁפֶשֶׁה, הֵרִי זֶה טְהוֹר. הַחֲלִיטוֹ בְּשֶׁעַר צָהָב או בְּפִשְׁיוֹן, וְצֻמַח בְּנְתֵק שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת שְׁחוֹרוֹת – טְהוֹר הַנְּתֵק, וּמְצִילוֹת מִיַּד הַפִּשְׁיוֹן וּמִיַּד הַשֶּׁעַר הַצָּהָב, בֵּין שְׁצֻמְחוֹ בְּאֲמֻצֵּעַ הַנְּתֵק בֵּין שְׁצֻמְחוֹ בְּסוֹפוֹ; שֶׁהַצֻּמַח מְצִיל כָּכֵל מְקוֹם, וְהַנְּשָׂאָר אִינוּ מְצִיל עַד שְׁיֵהִיָּה רְחוּק מִן הַקְּמָה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת.

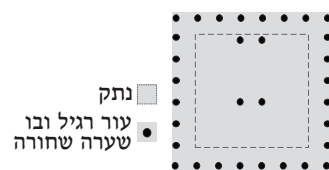
ז שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת שְׁצֻמְחוֹ, אַחַת שְׁחָדָה וְאַחַת לְבָנָה או צָהָבָה, אַחַת אָרְכָה וְאַחַת קָצֵרָה – אֵינֶן מְצִילוֹת. ח נְתֵק שֶׁהִחְלִט בְּשֶׁעַר צָהָב או בְּפִשְׁיוֹן, וְנוֹלַד בו שֶׁעַר שְׁחוֹר, וְטְהוֹר – אִף עַל פִּי שֶׁהִלֵּךְ הַשֶּׁעַר הַשְּׁחוֹר, הֵרִי זֶה טְהוֹר, עַד שְׁיִנְלַד בו שֶׁעַר

ג כִּיצַד מְגַלְחִין אֶת הַנְּתֵק – כִּיצַד מְגַלְחִים סָבִיב הַנֶּתֶק, כַּאֲמוֹר לַעֲלִיל 2ב (פּה"מ נגעים י,ה). וּמַנִּיחַ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת וְכו' – מְנִיחַ רוּחַב שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת סָבִיב הַנֶּתֶק בְּלֹא גִילוּחַ. כָּכֵל אָדָם – אִף מִי שְׁאִינוּ כְּהֵן רֹשְׁאֵי לְגַלַּח. שְׁנַאֲמַר וְהִתְגַּלַּח – וְלֹא נֹאמַר: וְגִילַחוּ הַכְּהֵן. כָּכֵל דְּבָר – לֹא דוּקָא בְּעֵתֵךְ, אֲלֵא בְּכֹל דְּבַר הַמְשִׁיר אֶת הַשִּׁיעַר. וְאֶפְלוּ הֵיךְ נִזְיֵר – שֶׁאִסוּר לֹא לְגַלַּח אֶת שְׁעָרוֹ, שֶׁמִּצְוֹת הַגִּילוּחַ גּוֹבֵרֶת עַל אִסוּר הַגִּילוּחַ בְּנִזְיֵר בְּגַלְל גִּזְרַת הַכְּתוּב (כ"ס"מ).

ד כְּתֻבָּת הַנְּתֵק – שֶׁמִּרְאֵהוּ צָהָב – אֲדוּם (פּה"מ נגעים י,א). שְׁיֵהִיָּה קָצֵר – לֹא נִתְפַרֵּשׁ מִהוּ קָצֵר. וְשֶׁמִּרְאֵהוּ הַכּוֹוֹנָה לְקִצְרוֹת יוֹתֵר מִן הָאֲמוֹר לַהֵן: "שִׁיחֵהּ אֲרַכְנָא כְּדֵי לְכוּף רֹאשְׁךָ לְעִיקְרוֹ". וְיֵשׁ מִי שֶׁפִּירֵשׁ שֶׁהַכּוֹוֹנָה לְקִצְרוֹת בַּהֲשׂוּאָה לְשֶׁאֵר הַשְּׁעֵרוֹת (ר"ש נגעים י,א).

ה בְּסוֹף הַנְּתֵק – בְּקִצְרוֹת. שְׁיֵהִיָּה נְטֻלוֹת בְּזוּג – שִׁיחֵהּ אֲרַכְוֹת כְּדֵי הַלִּיקֵט בְּמַלְקֻטָּה (פִּינְצֻטָּה) (פּה"מ נגעים י,ד).

ו₁ הַשֶּׁעַר הַשְּׁחוֹר הַמְּצִיל בְּנְתֵקִים – שִׁיעַר שְׁחוֹר הַנִּרְאֶה בְּנֶתֶק כְּכֹל שֶׁלֵּב מְטַהֵר אֶת הַנֶּתֶק (לַעֲלִיל ב,ב).

שיער שחור באמצע הנתק ובצדו

ו₂ בֵּין שְׁצֻמְחוֹ בְּסוֹפוֹ – בְּשֶׁפֶת הַנֶּתֶק. וְהַנְּשָׂאָר אִינוּ מְצִיל וְכו' – הַנְּשָׂאָר צֻמַּד לְכֹלל הַשְּׁעֵרוֹת הוּא בְּגֵדֵר חֶלֶק מֵהֵן, וְאִינוּ נֹחֵשׁב בְּתוֹךְ הַנֶּתֶק (פּה"מ נגעים י,א). רְחוּק מִן הַקְּמָה – מִרְצַף הַשְּׁעֵרוֹת הַבְּרִיאוֹת הַצּוּמְחוֹת כְּתֻבּוּאָה בְּשֶׁדָּה ("קמָה").

ט הכלל בשתי ההלכות הבאות: גם אם נעלם סימן הטומאה לאחר שהוחלט, והופיע סימן אחר, עדיין הוא בגדר מצורע מוחלט. **בסוף שבוע ראשון** – שצמחו בו שתי שערות צהובות במהלך ההסגר הראשון. או **שנולד לו פשיון** – שלאחר שנשרו השערות הצהובות, התפשט הנתק.

ט **והלף הפשיון** – שצמחו שערות חדשות במקום השערות שנשרו. **והזר פשיון אחר** – שנשרו שוב שערות באותו מקום או במקום אחר.

י **זה בצד זה** – כל אחד בשיעור גריס, שהוא בגדר נגע הטעון הסגר. בלי סימני טומאה. **שטה** – שורה. **נתק ממקום אחד** – נשרו השערות באחד מקצות השורה. ראה איור. **הרי הוא כמות שטה** – ואינו נחשב כמי שצמח בו שיער שחור באמצעו (לעיל 10). והדברים אמורים במי שבא אל הכהן בפעם הראשונה, שדנים אם יש בו שיער שחור. אך אם בא אל הכהן אחר הסגר, זהו פשיון, והוא טמא (תיר"ט נגעים 1). **נפרצה השטה משני מקומות** – ונעשו נתק אחד ובאמצעו שערות שחורות. ראה איור. **אין פחות ממקום צמיחת שתי שערות** – מפני שאם הפרצה פחותה מזה, השערות נחשבות כאילו הן בקצה הנגע ולא באמצעו (שם). **ואם היתה פרצה ממקום אחד כגריס** – שנפרץ משני מקומות, והיה באחד מהם רוחב כגריס, שיש כאן שיעור נתק

(פה"מ נגעים 1), ואינו מיטהר בשיעור השחור, מפני שהוא נמצא בצדו ולא בתוכו.

י **נתק שהשער וכו'** – ראה איור. הנתק חיצוני אינו טמא, מפני שיש בתוכו שיער שחור. **נפרץ השער שביניהם ממקום אחד** – פחות מכגריס. (ראה בהמשך ההלכה).

צהב אחר או יפשה פשיון אחר מאחר שהלף השער השחור, **שנאמר**: "נרפא הנתק – טהור הוא" (ויקרא יג, 10); **בין שנרפא** – טהר, אף על פי שסימני טמאה במקומן.

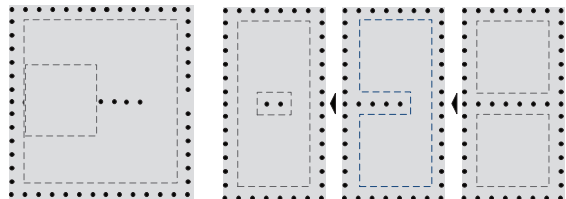
ט **החליטו בשער צהב**, בין שהחליטו בתחלה בין שהחליטו בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או שהחליטו אחר הפטר, **והלף השער הצהב ונולד בו שער צהב אחר או שנולד לו פשיון** – הרי זה מחלט כשהיה.

ט **וכן אם החליטו בפשיון**, בין בסוף שבוע ראשון בין בסוף שבוע שני או אחר הפטר, **והלף הפשיון והזר פשיון אחר**, או שנולד לו שער צהב – הרי זה מחלט כשהיה, עד שלא ישאר סימן טמאה או עד שיצמח בו שתי שערות שחורות.

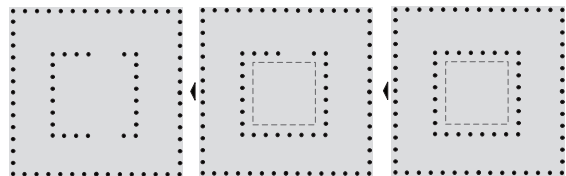
שני נתקים

י **שני נתקים זה בצד זה ושטה שלשער שחור מפסקת ביניהן**, ונפרץ השער השחור ונתק ממקום אחד – הרי הוא כמות שטה, שהשער השחור הנשאר ביניהן הרי הוא בצד הנתק. **נפרצה השטה משני מקומות** – טהור, שהרי הנשאר מן השטה באמצע הנתק. **וכמה יהיה בכל פרצה מהן? אין פחות ממקום צמיחת שתי שערות**. ואם היתה פרצה ממקום אחד כגריס – הרי זה טמא, שהפרצה עצמה נתק אחר, והרי שער שחור בצדו ואינו כנוס לתוכו.

י **נתק שהשער השחור מקיפו**, ונתק אחר מקיף את השער השחור: **נפרץ השער שביניהם ממקום אחד** – טמא, שהנתק הפנימי לא נצל, שהרי השער השחור בצדו, לא בתוכו; **נפרץ**

איורים מבארים להלכה 1: למעלה: שני נתקים ושיער שחור באמצע, ונפרצה ביניהם פרצה אחת או נפרצו ביניהם שתי פרצות. למטה: פרצה מצד שמאל בגודל גריס.

איור מבאר להלכה 2: נתק פנימי ונתק חיצוני שנפרצה בפנימי פרצה ממקום אחד ומשני מקומות

וְאָפְלוּ הִיָּתָה פְּרָצָה פְּגָרִים – בניגוד למקרה בהלכה הקודמת, שפרצה כגריס מטמאת, כאן הכל נעשה נגע אחד, והשיער בתוכו. ואם נפרץ כגריס הנגע טהור גם אם נפרץ ממקום אחד (פה"מ נגעים יז). וְהוּא שְׁתֵּהִיָּה הַפְּרָצָה וְכו' – כי שיעור פרצה פחות משתי שערות אינו נחשב פרצה.

יא נִתְקַן שֶׁהָיָה חוּט יוֹצֵא מִמְּנוֹ, וְכֵן שְׁנֵי נִתְקִין שֶׁהָיָה חוּט יוֹצֵא מִזֶּה לָזֶה – אִם יֵשׁ בְּרֻחָב הַחוּט הַנִּתְּקָן כְּדֵי צְמִיחַת שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, זֹקֵקֵן לְטֵמָא בְּשֵׁעַר צָהָב דַּק וּבְכַפְשִׁיּוֹן, וּמִצִּילִין בְּצוּמַח בּוּ; אֲבָל שֵׁעַר שְׁחֹר הַנִּשְׁאָר בְּאוֹתוֹ הַחוּט אֵינוֹ מִצִּיל, עַד שֶׁיְהִיָּה רֻחָב הַחוּט פְּגָרִים.

פרח הנתק בכולו

יב מִי שֶׁהָיָה בְּרֵאשׁוֹ נִתְקַן פְּגָרִים, וּפְשָׁה, וְנִתְקַן כָּל רֵאשׁוֹ, וְלֹא נִשְׁאָר שָׁם שֵׁעַר כָּלָל אֲלֵא פְּחוֹת מִשְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת – הָרִי זֶה טְהוֹר, בֵּין שְׁנֵתַק כְּלוֹ מִתּוֹךְ הַסִּגָּר אוֹ מִתּוֹךְ הַחֲלֵט אוֹ אַחַר הַפֶּטֶר, שְׁנֵאָמַר: "קָרַח הוּא – טְהוֹר הוּא" (שם יג, מ).

יב וְכֵן אִם הָיָה הַנִּתְּקָן בְּזָקְנוֹ, וְנִתְקַן כָּל זָקְנוֹ – הָרִי זֶה טְהוֹר. וְאִף עַל פִּי שְׁאִין זֶה מִפְּרֵשׁ בְּתוֹרָה שֶׁבְּכֻתָּב, קִבְּלָהּ הִיא שְׁאֵם הַלֶּף כָּל שֵׁעַר הַזָּקָן – טְהוֹר, וְיִתְטַמֵּא עוֹר הַזָּקָן שְׁנִקְרַח בְּנִגְעֵי עוֹר הַבָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ (לעיל ה, יא).

יג הֵבֵא בְּתַחֲלָה וְכָל רֵאשׁוֹ נִתּוֹק אוֹ כָּל זָקְנוֹ נִתּוֹק – יִסְגִּיר שְׁבוּעַ אֶחָד: אִם נוֹלַד בּוֹ שֵׁעַר צָהָב – יִחֲלֵט; לֹא נוֹלַד לוֹ שֵׁעַר צָהָב – יִסְגִּיר שְׁבוּעַ שְׁנֵי: אִם נוֹלַד לוֹ שֵׁעַר צָהָב דַּק – טֵמָא; לֹא נוֹלַד לוֹ – יִפְטֹר. נוֹלַד לוֹ אַחַר הַפֶּטֶר שֵׁעַר צָהָב – הָרִי זֶה מְחֻלָּט; נוֹלַד לוֹ שֵׁעַר שְׁחֹר – הָרִי זֶה טְהוֹר.

יג הֵבֵא כְּלוֹ נִתּוֹק רֵאשׁ אוֹ זָקָן, וְנוֹלַד לוֹ שֵׁעַר שְׁחֹר – טְהוֹר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ (לעיל ה). הַלֶּף הַשֵּׁעַר הַשְּׁחֹר – טֵמָא מִשּׁוֹם פְּשִׁיּוֹן.

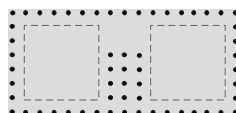
יב וְכֵן אִם הָיָה הַנִּתְּקָן בְּזָקְנוֹ וְכו' – שהראש והזקן הם בגדר שני אזורים נפרדים (להלן יד). קִבְּלָהּ הִיא – מסורת מקובלת איש מפי איש. וְיִתְטַמֵּא עוֹר הַזָּקָן וְכו' – עור הזקן שנקרח דינו כדין עור בריא, הנטמא אם פרוחה בו בהרת של עור הבשר (להבדלים ראה לעיל ה, יא; ז, ב). וְהוּא הַדִּין לַעוֹר הַרֵאשׁ שֶׁנִּקְרַח (שם).

יג הֵבֵא בְּתַחֲלָה – ולא אחר שכבר ראה בו הכהן נתק קטן יותר. ודינו כדין מי שבא אל הכהן ויש בו נתק קטן. שנאמר: "וְאִישׁ כִּי יִמְרַט רֵאשׁוֹ, קָרַח הוּא טְהוֹר הוּא", ולא מי שבא וראשו נתוק. וראה התרשים שבתחילת הפרק.

יג וְנוֹלַד לוֹ – אחר ההסגר. טֵמָא מִשּׁוֹם פְּשִׁיּוֹן – מפני שנשירת השיער היא בגדר התפשטות הנתק. ואם כללי הפשיון, כבהרת שייכים גם כאן, יש לומר שהדברים אמורים כשהיו השערות בצד הראש. אבל אם היו השערות באמצע הראש, אינו בגדר פשיון, מפני שאין פשיון לתוכו (כס"מ ע"פ לעיל ה, א; ו, ג, להלן יב, ג).

וְאָפְלוּ הִיָּתָה פְּרָצָה פְּגָרִים – בניגוד למקרה בהלכה הקודמת, שפרצה כגריס מטמאת, כאן הכל נעשה נגע אחד, והשיער בתוכו. ואם נפרץ כגריס הנגע טהור גם אם נפרץ ממקום אחד (פה"מ נגעים יז). וְהוּא שְׁתֵּהִיָּה הַפְּרָצָה וְכו' – כי שיעור פרצה פחות משתי שערות אינו נחשב פרצה.

יא חוּט יוֹצֵא מִמְּנוֹ – המשך דק וארוך של הנתק. שֶׁהָיָה חוּט – של נתק. יוֹצֵא מִזֶּה לָזֶה – ומחבר אותם זה לזה. ראה איוור. הַחוּט הַנִּתְּקָן – חוט הנתק. זֹקֵקֵן לְטֵמָא וְכו' – שהחוט כנתק עצמו ומטמא כמוהו בסימני טומאה, כגון שיער צהוב או פשיון בחוט. וּמִצִּילִין בְּצוּמַח בּוּ – שאם צמחו בו שתי שערות שחורות חדשות, מציל את הנתקים מלטמא. אֲבָל שֵׁעַר שְׁחֹר הַנִּשְׁאָר בְּאוֹתוֹ הַחוּט – לא שצמח מחדש, אלא שהיה שם קודם. רֻחָב הַחוּט פְּגָרִים – מקום שש שערות, מפני ששיער שחור שנשאר מציל רק באמצע הנתק במרחק שתי שערות מקצהו (לעיל ז, 21).

שני נתקים וחוט ביניהם

יב מִי שֶׁהָיָה בְּרֵאשׁוֹ נִתְקַן פְּגָרִים – וכבר ראה אותו הכהן. וְנִתְקַן כָּל רֵאשׁוֹ – נשר כל שער ראשו. הָרִי זֶה טְהוֹר – כבהרת שפרחה בכל גופו (לעיל ז, א). או אַחַר הַפֶּטֶר – ובוה דינו שונה מדין הבהרת, שבה אם פרח בטהור, טמא. לדין מי שבא בתחילה ראה להלן יג.

יד אין מעכבין זה את זה – שאם פרח הנתק רק בראשו ולא בזקנו או להפך, הוא טהור (פה"מ נגעים י"ט). ואין מצטרפין זה עם זה – לשיעור גריס, וצריך שיהיה הנתק בשיעור גריס באחד מהם ולא בשניהם יחד.

מקום הזקן

ואין פושין מזה לזה – פשיון מזה לזה אינו מטמא. הפרק שללחי העליון – המפרק.

הלסתי-רקתי המחבר בין הלסת התחתונה לבין הגולגולת (להגדרת לחי בבהמה ראה ביכורים ט, יח). ראה אזור.

פקה שלגגרת – הבליטה שבגגרת.

הראש והזקן נפרדים

יד הראש והזקן אין מעכבין זה את זה, ואין מצטרפין זה עם זה, ואין פושין מזה לזה, שנאמר: "צרעת הראש או הזקן" (ויקרא י"ג). – מלמד שהן חשובין שנים. ואי זה הוא זקן? מן הפרק שללחי העליון עד פקה שלגגרת; מותרת את החוט מאזן לאזן: כל שמן החוט ולמעלה – הרי הוא מכלל הראש; ומן החוט ולמטה – מכלל הזקן.

פרק תשיעי

ראיית הנגעים

הקשר להיטמא והקשר לראות

א הכל מתטמאין בנגעים, אפלו קטן בן יומו והעבדים, אבל לא גויים ולא גר תושב. והכל פשרין לראות את הנגעים. וכל הנגעים אדם רואה, חוץ מנגעי עצמו.

דיני ראיית הכהן

ב, אף על פי שהכל פשרין לראות נגעים, הטמאה והטהרה תלויה בכהן. כיצד? כהן שאינו יודע לראות – התכם וזאהו, ואומר לו 'אמר טמא', והכהן אומר 'טמא'; 'אמר טהור', והכהן אומר 'טהור'; 'הסגירו', והוא מסגירו, שנאמר: "ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע" (דברים כ"ה). אפלו היה הכהן קטן או שוטה, התכם אומר לו, והוא מחליט או מסגיר או פוטר.

ב, במה דברים אמורים? בשעה הפכה סומך על דברי התכם. אבל אם היה הפכה רואה וסומך על עצמו – אסור לו לראות נגע מפל הנגעים עד שיורנו רבו ויהיה בקי בכל הנגעים ובשמותיהן, בנגעי אדם כלן ובנגעי בגדים ובנגעי בתיים.

ג כהן שטמא את הטהור או טהר את הטמא – לא עשה כלום, שנאמר: "טמא הוא וטמאו הכהן" (בשילוב: ויקרא י"ג, מד; י"ח); "טהור הוא וטהרו הכהן" (שם י"ג, לו). ומצרע שגנפא בין

א עבדים – עבדים כנעניים. גויים שנימולו וטבלו לשם עבודת, שהם במצב ביניים בין יהודי לבין גוי וחייבים במצוות כנשים. גר תושב – גוי שקיבל עליו בפני בית דין לקיים את שבע מצוות בני נח, מפני שציווה בהן הקב"ה בתורה, והוא הגוי הרשאי לגור בארץ. ואין מקבלים גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג (איסורי ביאה י"ד, ח-ט; מלכים ח"א). והכל פשרין לראות – גם מי שאינו כהן. וכל הנגעים אדם רואה וכו' – אדם אינו נאמן לראות את נגעי עצמו, מפני שהוא נוגע בדבר.

ב, שנאמר – בעגלה ערופה: "ונגשו הפהנים בני לוי כי כם פחר ה' אליהם לשרתו ולכרף בשם ה', ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע".

ג שטמא את הטהור וכו' – שהכריז על אדם שעל פי נגעו הוא טהור, שהוא טמא, או להפך. "טמא הוא וטמאו הכהן" – שמשמעו כי רק אם האדם ראוי להיות טמא, הכהן יכול לקבוע שהוא טמא, ואינו יכול לקבוע שהוא טהור.